

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.04.1996, sp. zn. 3 Cdon 194/96, ECLI:CZ:NS:1996:3.CDON.194.1996.1

Číslo: 22/1997

Právní věta: Je-li vyvlastněný pozemek zčásti zastavěn provozními budovami podniku, pro jehož výstavbu byl vyvlastněn, a zčásti uvnitř oploceného areálu podniku plní funkci vnitropodnikové komunikace nebo jiných pro provoz podniku nezbytných ploch, je takto vyvlastněný pozemek využíván k účelu, pro který byl vyvlastněn (§ 6 odst. 1 písm. i/ zákona č. 87/1991 Sb.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.04.1996

Spisová značka: 3 Cdon 194/96

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rehabilitace, Restituce

Předpisy: 87/1991 Sb. § 6 odst. 1 písm. i)

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně, jako původní vlastnice domu č. 288 s pozemky parc. č. 262, parc. č. 498, parc. č. 974/13 a parc. č. 974/52 v H., se domáhala s poukazem na ustanovení § 6 odst. 1 písm. i) a § 5 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, aby žalované byla uložena povinnost uzavřít s ní dohodu o vydání uvedených nemovitostí.

Okresní soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 12. června 1992 žalobu zamítl a účastníkům nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. Vyšel přitom ze závěru, že nemovitosti slouží účelu, k němuž byly vyvlastněny (výstavba nového závodu s. p. E.), neboť požadované pozemky jsou z větší části zastavěny budovami nového závodu a rovněž sporný dům je podle kolaudačního rozhodnutí využíván k výrobním účelům. Účel vyvlastnění přitom chápal jako vybudování, zprovoznění a zajištění provozu nového závodu.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Hradci Králové svým rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně potvrdil; dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení a konečně připustil dovolání proti svému rozsudku. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že vyvlastněné pozemky slouží účelu, k němuž byly vyvlastněny, neboť jsou z větší části zastavěny budovami nového závodu a v další části plní uvnitř oploceného areálu podniku funkci vnitropodnikových komunikací. V požadovaném domě byla původně situována zasedací místnost a na základě rozhodnutí o přípustnosti stavby ze dne 28.

února 1991 a kolaudačního rozhodnutí ze dne 30. května 1991 v něm byly zřízeny dílny, sklady, kanceláře, šatna a hygienická zařízení. Podle názoru odvolacího soudu by však žalobě nemohlo být vyhověno ani za splnění hmotněprávního předpokladu uvedeného v ustanovení § 6 odst. 1 písm. i) zákona č. 87/1991 Sb., neboť žalobkyni v žalobě provedené označení pozemků podle dřívějších údajů v pozemkové knize neodpovídalo jejich označení v pozdější evidenci nemovitostí či následném katastru nemovitostí, existujícím již v době rozhodování odvolacího soudu. Pozemkové parcely dříve vlastnicky náležející žalobkyni byly totiž po jejich vyvlastnění včleněny do pozemku parc. č. 1841 v H. a žalobkyně měla v žalobě použít tohoto označení s případným odkazem na geometrický oddělovací plán, který si měla ještě před podáním žaloby dát vypracovat. V daném případě jde o hmotněprávní nedostatek a nikoli o procesní vadu žaloby, o jejíž odstranění by se měl soud pokusit postupem podle ustanovení § 43 o.s.ř. Z uvedeného rovněž vyplývá, že soud by nemohl bez ohledu na znění žaloby použít v rozsudku jiného označení a přisoudit tak žalobkyni něco jiného, než čeho se žalobou domáhala.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Jediným uplatněným dovolacím důvodem byl důvod podle ustanovení § 241 odst. 2 písm. d) občanského soudního řádu (ve znění před novelou provedenou s účinností od 1. ledna 1996 zákonem č. 238/1995 Sb.), tedy nesprávné právní posouzení věci. Žalobkyně i v dovolání tvrdila, že požadované nemovitosti účelu vyvlastnění, tedy výstavbě nového závodu, nikdy nesloužily.

Podle názoru uvedeného v dovolání nelze účel vyvlastnění (výstavbu nového závodu), uvedený v rozhodnutí o vyvlastnění, nepřipustným způsobem rozšiřovat (vybudování, zprovoznění a zajištění provozu nového závodu), jak to učinil soud prvního stupně a ztotožnil se s tím i soud odvolací. Navíc vyvlastněný dům sloužil po celou dobu bývalým Lidovým milicím a až v době po přijetí restitučních právních norem projevila žalovaná úmysl využívat jej k výrobním účelům. Příslušné kolaudační rozhodnutí bylo vydáno až v době po účinnosti zákona č. 87/1991 Sb. Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud svým rozsudkem dovolání zamítl; žádnému z účastníků řízení nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Z odůvodnění:

Dovolatelka nenamítala, že v řízení došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 o.s.ř. nebo že by řízení bylo postiženo jinou vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k některým z uvedených vad došlo.

Odvolací soud ve výroku svého potvrzujícího rozsudku vyslovil, že je dovolání přípustné, přičemž z odůvodnění jeho rozsudku plyne, že dovolání připustil pro řešení dvou právních otázek podle něj zásadního významu. Především jde o "význam způsobu označení pozemků v žalobě pro rozhodnutí soudu" a poté o výklad pojmu "věc... nikdy nesloužila účelu, pro který byla vyvlastněna".

Zákon odvolacímu soudu poskytoval možnost v každé věci zvážit význam jeho rozhodnutí po právní stránce a v odůvodněném případě stanovit proti němu přípustnost dovolání. Neshledal-li pak odvolací soud celé své rozhodnutí za rozhodnutí zásadního významu po právní stránce, lze dovolání podat jen z důvodů té právní otázky, pro niž bylo připuštěno. Této zákonem stanovené možnosti odvolací soud v daném případě využil a jeho úvaha, v jakém rozsahu považuje své rozhodnutí za zásadního významu po právní stránce, nepodléhala žádnému přezkumu.

Důvod dovolání žalobkyně (posouzení otázky, zda nemovitosti sloužily, případně slouží v současné době účelu, pro který byly vyvlastněny) vychází z vymezení přípustnosti dovolání odvolacím soudem a má tak základ v tvrzení, že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§

241 odst. 2 písm. d/ o.s.ř. ve znění před novelizací zákonem č. 238/1995 Sb.).

Posoudit, zda je napadený rozsudek odvolacího soudu se zřetelem k dovolacímu důvodu správný (§ 243b odst. 1 o.s.ř.), znamená přezkoumat, zda je v daném případě opodstatněný závěr odvolacího soudu v tom směru, že nemovitosti sloužily a slouží účelu, pro který byly vyvlastněny. Naopak z přezkoumání dovolacího soudu je vyloučena otázka “významu způsobu označení pozemků v žalobě pro rozhodnutí soudu”, neboť neučinila-li dovolatelka tuto otázku předmětem svého dovolání, nemůže se jí dovolací soud z důvodů uvedených v ustanovení § 242 odst. 1 o.s.ř. zabývat.

Z provedených důkazů před soudy obou stupňů vyplynulo, že žalobkyní požadované nemovitosti byly vyvlastněny za náhradu rozhodnutím odboru pro výstavbu a vodní hospodářství rady dřívějšího Městského národního výboru v H. ze dne 2. prosince 1958 ve spojení s rozhodnutím odboru pro výstavbu rady dřívějšího Krajského národního výboru v H. ze dne 25. dubna 1959 pro účely výstavby nového závodu n. p. E., zařazené do státního plánu investiční výstavby. Takto vymezený účel vyvlastnění nebyl žádným z účastníků řízení zpochybněn a naopak žalobkyně se již v žalobě o tomto účelu vyvlastnění zmiňuje. Nesporným se mezi účastníky stalo i to, že nový závod skutečně postaven byl, avšak žalobkyně tvrdí, že k výstavbě, alespoň zčásti, nebylo využito pozemků jí vyvlastněných a vyvlastněný dům nesloužil uvedenému účelu vyvlastnění.

Žalobkyni vyvlastněné pozemkové parcely byly začleněny do pozemku nesoucího v současné době parc. č. 1841 v H. a byly zčásti zastavěny budovami nového závodu, jehož areál, zahrnující i pozemky dalších bývalých vlastníků, je oplocen, a zčásti slouží jako nádvoří, manipulační plochy a vnitropodnikové komunikace. Jde o sporný dům, jehož určitá část byla využívána jako zasedací místnost pro potřeby závodu a na základě rozhodnutí o přípustnosti stavby ze dne 28. února 1991 a podle kolaudačního rozhodnutí ze dne 30. května 1991 slouží jeho prostory jako dílny, sklady, kanceláře, šatny a hygienická zařízení. Tyto skutečnosti vyplývají z důkazů provedených před soudy obou stupňů.

Výrobní podnik, pro jehož výstavbu měly posloužit i žalobkyni vyvlastněné nemovitosti, sestává z více provozních budov, mezi něž náleží i sporný dům, dále z nádvoří, manipulačních ploch a vnitropodnikových komunikací, které jsou mezi těmito budovami a bezprostředně souvisejí s uskutečňovanou výrobou. Jsou-li žalobkyni vyvlastněné pozemkové parcely zčásti přímo zastavěny uvedenými provozními budovami a zčásti uvnitř oploceného areálu podniku plní funkci vnitropodnikových komunikací či jiných pro provoz podniku nezbytných ploch, pak jsou využívány k účelu, pro který byly vyvlastněny, neboť sledovaný účel vyvlastnění, tedy výstavba nového závodu, spočívá ve vybudování funkčního výrobního organismu, sestávajícího nejen z navzájem výrobně propojených objektů, ale také z příslušných vnitropodnikových komunikací a manipulačních ploch, bez nichž se výrobní podnik neobejde.

Požadovaný dům byl začleněn do oploceného areálu daného podniku a vedle nově vybudovaných staveb sloužil a slouží potřebám nového závodu, ať již původně jako zasedací místnost, či později, avšak každopádně před uplatněním nároku žalobkyně (výzvu k vydání nemovitostí uplatnila žalobkyně u žalované 4. září 1991), jako dílny, sklady, kanceláře, šatna a hygienická zařízení. Bylo-li možné dům v areálu nového podniku takto využít, nelze naplnění již uvedeného účelu vyvlastnění spatřovat bezvýhradně v jeho zboření a ve vybudování nové stavby.

Ze všech výše uvedených důvodů vyplývá, že soudy obou stupňů správně právně posoudily otázku “věc ... nikdy nesloužila účelu, pro který byla vyvlastněna”. Rozsudek odvolacího soudu je tedy z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný (§ 243b odst. 1 o.s.ř.). Dovolací soud proto dovolání žalobkyně zamítl podle ustanovení § 243b odst. 1, věta před středníkem, o.s.ř.

O náhradě nákladů dovolacího řízení dovolací soud rozhodl podle ustanovení § 243b odst. 4, § 224

odst. 1, § 151 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř., když žalobkyně nebyla v tomto řízení úspěšná a žalované žádné náklady v dovolacím řízení nevznikly.